

## بررسی تاثیر مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی (شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران)

مهدي صداقت

کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول).

sd.mahdi@gmail.com

دکتر اسمعیل کمالی راد

استادیار گروه مدیریت، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران.

kamalirad@yahoo.com

### چکیده

با پیشرفت علمی و تغییرات شدید محیطی، قدرت نرم توجه فزاینده ای را به خود جلب کرده است و ابتکارات انسانی می تواند تأثیر زیادی بر جامعه بگذارد. مدیران مالی شرکت ها نقش مهمی در فرآیند کنترل داخلی شرکت ها دارند. بر این اساس، هدف مقاله حاضر بررسی تاثیر مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی (شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران) می باشد. به منظور اجرای این پژوهش نمونه ای متشکل از ۱۲۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۴۰۱ انتخاب شده است. داده های پژوهش از نرم افزار ره آورد نوین و صورت های مالی و سامانه کدال استخراج شده و فرضیه با استفاده از مدل رگرسیون چند متغیره و روش GLS آزمون شدند. نتایج پژوهش نشان می دهد مدرک تحصیلی مدیرعامل تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت کنترل داخلی دارد.

**کلمات کلیدی:** کیفیت کنترل داخلی، مدرک تحصیلی مدیرعامل، بورس اوراق بهادار تهران.

### مقدمه

از زمان رسوایی های بزرگ حسابداری مانند انرون و ورلداکام، قانون گذاران و قانون گذاران ایالات متحده شروع به تأکید بر مسئولیت امانتداری مدیران ارشد مالی (CFO) در ایجاد و حفظ کنترل های داخلی مؤثر کرده اند. چین قانون کنترل داخلی را در سال ۲۰۰۸ صادر کرد و از ژوئیه ۲۰۰۹ اجرای آن را در شرکت های بورسی آغاز کرد. این قانون عمدتاً ارزیابی ریسک، فعالیت های کنترلی و نظارت داخلی را پوشش می دهد و اهداف و اصول اجرای کنترل داخلی را تشریح می کند. متعاقباً، دستورالعمل قانون کنترل داخلی در سال ۲۰۱۰ صادر شد که شرکت ها را ملزم می کرد تا اثربخشی کنترل های داخلی را خود ارزیابی کنند و گزارش ارزیابی خود را افشا کنند. این نشان می دهد که ساخت کنترل های داخلی برای شرکت توجه گسترده ای را به خود جلب کرده است. بنابراین این پژوهش تاثیر مدرک مدیر ارشد مالی را بر کیفیت کنترل داخلی شرکت در بورس اوراق بهادار تهران بررسی می کند.

مدیران نقش مهمی در افزایش بازدهی و بهره‌وری شرکت‌ها دارند و از میان عوامل مهم برای موفقیت شرکت‌ها که شامل نیروی کار، سرمایه، مواد اولیه و مدیریت است، نقش مدیریت بسیار مهم است و برای دستیابی به نتایج مطلوب و موفقیت

شرکت، مدیران نقش بسزایی را ایفا می‌کنند (دیانتی دیلمی و همکاران، ۱۳۹۶). نظریه سطح بالا استدلال می‌کند که ویژگی‌هایی مانند تجربه مدیریت بالا و تحصیلات آن‌ها بر انتخاب‌های استراتژیک آن‌ها تأثیر می‌گذارد (برنی، ۲۰۱۸). مدیران دارای تحصیلات عالی تصمیمات مناسبی برای ساختار سرمایه‌اتخا می‌کنند که این امر باعی کارآمدی تصمیمات ساختار سرمایه‌ی می‌شود که در نهایت منجر به کاهش هزینه‌های سرمایه‌های می‌شود. شرکت‌هایی که میزان مخارج سرمایه‌ای کمتری دارند، باز هم مقدار نقدینگی کمتری دارند، زیرا توانایی ایجاد وجه نقد در شرکت باید در حدی باشد که فقط به آن اجازه انجام تعهدات مؤسسه را بدهد، بنابراین لازم نیست پول نقد را برای مخارج سرمایه‌خیره کنید.

دانشگاه و صنعت ایالات‌متحده نیز توجه زیادی به نقش مدیران ارشد مالی در ساخت کنترل داخلی داشته‌اند و تأیید کرده‌اند که مدیران مالی نقش کلیدی در تضمین کیفیت کنترل‌های داخلی شرکت دارند. بخش ۴۰۴ قانون ساربنز-آکسلی<sup>۲</sup> الزاماتی را برای بهبود کارایی کنترل داخلی تعیین می‌کند. علاوه بر این، بهبود کیفیت کنترل داخلی می‌تواند از خطرات عملیاتی جلوگیری کرده و عملکرد شرکت را بهبود بخشد، که برای توسعه پایدار شرکت‌ها اهمیت زیادی دارد. قانون ساربنز-آکسلی تصریح می‌کند که مدیر مالی یکی از افرادی است که مسئول صحت گزارش افشای شرکت است. در گزارش‌های افشای دوره‌های شرکت‌های بورسی، تعهدنامه ضمیمه شود و مدیر مالی باید آن را امضا کند و مسئولیت‌های خاصی را بر عهده بگیرد. مدیر ارشد مالی بدنه اصلی تصمیم‌گیری مالی در شرکت است و حق تصمیم‌گیری در مورد عملیات مالی شرکت را دارد. مدیر مالی، طراح و مجری سیستم کنترل داخلی شرکت است و مسئول اثربخشی کنترل‌های داخلی است. برخی از ویژگی‌های روان‌شناختی مدیران مالی، از جمله شناخت و ارزش‌ها، تحت تأثیر سن، تحصیلات و سایر ویژگی‌های مرتبط است. بنابراین، رفتار آن‌ها ممکن است بر ساخت سیستم کنترل داخلی شرکت تأثیر بگذارد. کار ساخت و ساز سیستم مدیر ارشد مالی تأثیر مهمی بر فعالیت‌های تجاری و کنترل‌های داخلی یک شرکت دارد. کنترل داخلی از کنترل مالی ایجاد می‌شود. بنابراین، مدیران مالی با سوابق حرفه‌ای قوی می‌توانند اصول حرفه‌ای، اهمیت و ضرورت کنترل داخلی را عمیقاً درک کنند و بر ساخت و اجرای آن تمرکز کنند و در نتیجه کیفیت کنترل داخلی شرکت را بهبود بخشند. علاوه بر این، مدرک مالی، به‌عنوان نوعی تجربه حرفه‌ای مدیران شرکت‌ها، می‌تواند به طور موثری کارایی سیستم مالی داخلی شرکت را بهبود بخشد. تیم مالی داخلی به رهبری یک مدیر مالی با ویژگی‌های مدرک مالی می‌تواند اطمینان حاصل کند که کار مالی کارآمدتر و دقیق‌تر انجام می‌شود. بنابراین، بررسی رابطه بین سوابق مدیر مالی و کیفیت کنترل داخلی شرکت ضروری است (جی و شیونگ،<sup>۳</sup> ۲۰۲۳).

هیچ اتفاق نظری در مورد تأثیر مدرک مدیر مالی بر کسب و کار وجود ندارد. ویلی<sup>۴</sup> و همکاران (۲۰۱۱)، موضوع انتخاب خط مشی حسابداری شرکت‌ها را مورد مطالعه قرار داد و دریافت که سن مدیر مالی می‌تواند تأثیرگذار باشد. چنگ و وانگ<sup>۵</sup> (۲۰۱۴)، یک اثر مثبت معنادار سن مدیر ارشد مالی بر درجه دفاع مدیریت پیدا کردند. لیو، وی و زی<sup>۶</sup> (۲۰۱۶)، و باروا<sup>۷</sup> و همکاران (۲۰۱۰)، نشان داد که مدیر ارشد مالی‌های زن نسبت به مدیران مالی مرد تمایل به ریسک محافظه‌کارانه‌تر و

<sup>1</sup> Barney

<sup>2</sup> Sarbanes-Oxle

<sup>3</sup> Ge & Xiong

<sup>4</sup> Weili

<sup>5</sup> Cheng and Wang

<sup>6</sup> Liu, Wei, and Xie

<sup>7</sup> Barua

بی نظمی های کمتری دارند. علاوه بر این، زمانی که مدیر مالی شرکت زن باشد، کیفیت اطلاعات حسابداری بیشتر می شود. ایر<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۰۵)، نشان داد که هر چه سطح تحصیلات مدیران مالی بالاتر باشد، صلاحیت حرفه ای آنها بیشتر است. ران<sup>۲</sup> و همکاران (۲۰۱۵)، نشان داد که مدیران با تحصیلات عالی یا تخصص حسابداری مالی کمتر درگیر مدیریت مزاد هستند و به بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت کمک می کنند شیائوشیا و مینگهویی<sup>۳</sup> (۲۰۱۸). تأثیر ویژگی های جنسیتی مدیران مالی را بر مدیریت مزاد شرکت بررسی کردند. زمانی که مدیر مالی شرکت زن بود، کیفیت مزاد واقعی شرکت بالاتر از مدیریت مزاد تعهدی شرکت بود. در مقابل، هیچ اثر معناداری از ویژگی های جنسیتی بر مدیریت مزاد تعهدی شرکت وجود نداشت. ژانگ<sup>۴</sup> و همکاران (۲۰۱۸)، دریافتند که درجه مدیریت مزاد شرکت می تواند تحت تأثیر چندین ویژگی مدیران مالی قرار گیرد و تحصیلات، سن، جنسیت و صلاحیت حرفه ای آنها می تواند بر تغییر درجه مدیریت مزاد شرکت تأثیر بگذارد. اکثر محققان داخلی و خارجی رابطه بین ویژگی های مدیر ارشد مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری را مطالعه کرده اند. با این حال، تعداد کمی رابطه بین مدرک تحصیلی مدیر ارشد مالی و کیفیت کنترل داخلی را مطالعه کرده اند و این مطالعه را نوآورانه و کاربردی کرده اند.

نتایج تجربی نشان می دهد که مدرک حرفه ای و مالی مدیر مالی با کیفیت کنترل های داخلی رابطه مثبت دارد و ویژگی های مدرک مدیر مالی به طور قابل توجهی کیفیت کنترل های داخلی را در شرکت های غیردولتی در مقایسه با شرکت های دولتی بهبود می بخشد.

در یک شرکت، مدیر عامل قدرتمندترین فرد در نظر گرفته می شود (بوعزیز و همکاران<sup>۵</sup>، ۲۰۲۰). مدیران عامل مسئول عملکرد شرکت هستند و بر تصمیمات شرکت اعمال قدرت می کنند (چو و چان<sup>۶</sup>، ۲۰۱۸). هامبریک و میسون<sup>۷</sup> (۱۹۸۴)، دریافتند که مشارکت مدیریت ارشد جایگاه مهمی در شکل دهی استراتژی شرکت دارد و یکی از مهم ترین عوامل برای تغییر کلی و ابزارهای مدیریتی ویژه کاربرد آن است. با این وجود، مدیریت یک شرکت، معمولاً مدیر عامل، همیشه از بازتاب واقعی موقعیت مالی واحد تجاری حمایت نمی کند. مدیرعامل به عنوان قدرتمندترین فرد در شرکت، حق دخالت در کلیه فعالیت های شرکت از جمله اطلاعات صورت های مالی را دارد (بوعزیز و همکاران، ۲۰۲۰). مدیران اجرایی اختیار بیشتری برای اعتراض به افشای یکپارچه دارند، و این رفتار توسط مشوق های شرکت ها تغییر نمی کند (گارسیا سانچز و همکاران<sup>۸</sup>، ۲۰۲۱).

این پژوهش از چند جهت به ادبیات تحقیق کمک می کند. ابتدا، ادبیات مربوط به عوامل مؤثر بر کیفیت کنترل های داخلی را اضافه و بهبود می بخشد. مدیر عامل (مدیر ارشد اجرایی) و مدیر مالی، طراحان و مجریان سیستم کنترل داخلی هستند و بنابراین مستقیماً مسئول کیفیت کنترل داخلی هستند. بنابراین، آنها مستقیماً مسئول کیفیت کنترل داخلی هستند. این پژوهش به بررسی تأثیر مدرک مدیر ارشد مالی بر کیفیت کنترل داخلی می پردازد که پیامدهایی برای بهبود کیفیت کنترل

<sup>1</sup> Aier

<sup>2</sup> Ran

<sup>3</sup> Xiaoxia & Minghui

<sup>4</sup> Zhang

<sup>5</sup> Bouaziz et al.

<sup>6</sup> Chou & Chan

<sup>7</sup> Hambrick & Mason

<sup>8</sup> Garcia-Sanchez et al.

داخلی در شرکت‌ها دارد و جهت‌گیری و نقطه ورود جدیدی برای تحقیق در شرکت‌های بورسی بخصوص بورس اوراق بهادار تهران ارائه می‌کند.

دوم، تحقیقات در مورد ویژگی‌های مدیر ارشد مالی بر روابط بین مدیر ارشد مالی و تصمیم‌گیری مالی شرکت، کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت و ارزش شرکت متمرکز شده است و توجه نسبتاً کمی به کنترل داخلی شده است. علاوه بر این، دانشگاهیان عمدتاً بر تأثیر مدیران عامل بر کیفیت کنترل داخلی متمرکز شده‌اند و تحقیقات کمتری در مورد مدیران مالی، مجریان واقعی کنترل داخلی انجام شده است. بنابراین، این مقاله تأثیر ویژگی‌های مدیر ارشد مالی را بر اثربخشی کیفیت کنترل داخلی و تفاوت‌های چنین تأثیری در ماهیت مختلف حقوق مالکیت بررسی می‌کند، که به غنی‌سازی پژوهش در جنبه عوامل تأثیرگذار کنترل داخلی و همچنین ویژگی‌های مدیر ارشد مالی کمک می‌کند.

نقش مدیرعامل در کیفیت اطلاعات مالی را نمی‌توان انکار کرد. این مقاله در یک اقتصاد نوظهور این سوال را مطرح می‌کند که آیا مدیران عامل با تخصص حسابداری و مالی از قدرت و دانش خود برای دخالت عمیق در درآمدها سوء استفاده می‌کنند و بر کیفیت گزارش‌دهی مالی تأثیر منفی می‌گذارند؟ مدیرعامل مسئول ایجاد انسجام بین گروه‌ها و افراد در سازمان است تا اطمینان حاصل شود که فعالیت‌های سازمان در مواجهه با تغییرات فناوری و محیط کسب و کار به خوبی انجام می‌شود (مکی<sup>۱</sup>، ۲۰۰۸). مدیران اجرایی با این انتظار منصوب می‌شوند که تصمیمات درستی برای به حداکثر رساندن ارزش مالک بگیرند (آرمسترانگ و همکاران<sup>۲</sup>، ۲۰۱۰). داده‌های صورت‌های مالی مبنایی برای ارزیابی کاربران برای ارزیابی نحوه عملکرد مدیرعامل برای برآورده کردن انتظارات مالک است. تیم‌های رهبری برای ارزیابی عملکرد مدیرعامل بر عملکرد متکی هستند، بنابراین این نیز انگیزه‌ای برای مدیران عامل برای گزارش عملکرد بهتر است. مدیران عامل همچنین به ارقام حسابداری به طور کلی و ارقام سود به طور خاص علاقه مند هستند زیرا غرامت نیز با رقم سود گزارش شده مرتبط است. دجو و همکاران<sup>۳</sup> (۲۰۱۰)، تأثیر مدیرعامل بر درآمد را تصدیق کردند زیرا حقوق و دستمزد مدیرعامل با سود و اختیار سهام مرتبط است. اگرچه مدیرعامل مستقیماً در تهیه صورت‌های مالی دخالت ندارد، اما تحقیقاتی وجود دارد که اذعان می‌کند که مدیران عامل برای برآورده کردن یا شکست دادن انتظارات بازار، مدیر مالی را تحت فشار قرار می‌دهند (فنگ و همکاران<sup>۴</sup>، ۲۰۱۱). بنابراین، مدیرعامل کسی است که تصمیمات مهمی را در شرکت می‌گیرد (آدامز و همکاران<sup>۵</sup>، ۲۰۰۹). لی و همکاران (۲۰۱۴)، همچنین استدلال کرد که وقتی نظرات مختلف زیادی وجود دارد، تصمیم‌نهایی همچنان نظر مدیران عامل است. مدیران عامل نقش مهمی در کیفیت گزارش‌دهی مالی یک شرکت دارند (گارسیا-مکا و گارسیا سانچز<sup>۶</sup>، ۲۰۱۸). بحث در مورد تأثیر ویژگی‌های مدیرعامل بر کیفیت گزارش مالی بسیار متنوع است، مانند قدرت مدیرعامل (علی و ژانگ<sup>۷</sup>، ۲۰۱۵؛ فنگ و همکاران، ۲۰۱۱؛ لی و همکاران، ۲۰۲۰؛ گونوپولوس و فام<sup>۸</sup>، ۲۰۱۸)، شهرت مدیرعامل (میلبورن<sup>۹</sup>، ۲۰۰۳؛ فرانسیس و همکاران<sup>۱</sup>، ۲۰۱۰؛ جیان و لی<sup>۲</sup>، ۲۰۱۱)، و سن مدیرعامل (بیم<sup>۳</sup>، ۲۰۱۳؛ سرفلینگ<sup>۴</sup>،

<sup>1</sup> Mackey

<sup>2</sup> Armstrong et al.

<sup>3</sup> Dechow et al.

<sup>4</sup> Feng et al.

<sup>5</sup> Adams et al.

<sup>6</sup> García-Meca & García Sanchez

<sup>7</sup> Ali and Zhang

<sup>8</sup> Gounopoulos and Pham,

<sup>9</sup> Milbourn

۲۰۱۴). مشاهده می شود که تحقیقات روی مدیران عامل و کیفیت گزارش دهی مالی بسیار متنوع است اما نتایج متفاوتی دارد. با این حال، تا کنون، هیچ تحقیقی در مورد تأثیر مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت گزارش دهی مالی در یک اقتصاد در حال ظهور انجام نشده است. توجه به موارد بالا توجه به موارد بالا سوال اصلی این پژوهش آیا مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی تأثیر دارد؟ در صورت مثبت بودن پاسخ نوع تأثیر چگونه است؟

### چارچوب نظری فرضیه های تحقیق

ساختار کنترل داخلی یک سازمان شامل سیاست ها و روش هایی است که برای تأمین اطمینان نسبی از دستیابی به هدف های سازمانی به وجود می آید. اطمینان نسبی بدان معنی است که هیچ ساختار کنترل داخلی ایدئال نیست و مخارج کنترل داخلی یک واحد تجاری نباید بیش از منافع مورد انتظار آن باشد. طراحی و استقرار مناسب سامانه های کنترل داخلی در واحد های اقتصادی یکی از مهم ترین عوامل تحقق اثربخشی و کارایی عملیات، ارتقای پاسخگویی و شفافیت مالی، رعایت قوانین و مقررات و کمک به پیشگیری از تقلب و سوء استفاده های مالی به شمار می رود. الزامات گزارش مدیران در مورد اثربخشی کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، می تواند برای بهبود گزارشگری مالی مؤثر باشد (صادقی همکاران، ۱۳۹۸). کنترل داخلی، بررسی صورت های مالی توسط شخصی مستقل از تهیه کننده آن توسط هیات حسابداری آمریکا (۱۹۳۶)، تعریف شده است و موضوع مهمی در اکثر تحقیقات حسابداری می باشد. کنترل داخلی یک سازمان شامل سیاست ها و روش هایی است که برای تأمین اطمینان نسبی از دستیابی به هدف های سازمانی به وجود می آید که معمولاً بر دو نوع کنترل های داخلی اداری و حسابداری است. کنترل های داخلی حسابداری به دلیل ماهیت مالی مورد توجه بیشتری است (نوروش و همکاران، ۱۳۹۰).

روند درازمدت تبدیل شرکت ها به سازمان های بزرگ، از جمله شرکت هایی با فعالیت های فنی و تخصصی و تعدد پرسنل سبب شده است تا مدیران این گونه شرکت ها نتوانند بطور مستقیم بر عملیات آن نظارت شخصی و دست اول داشته باشند. به همین جهت، مدیران دیگر قادر نیستند برای ارزیابی نتایج عملیات و وضعیت مالی شرکت بر مشاهدات شخصی خود اتکا نمایند. در چنین شرایطی، استقرار یک سیستم کنترلی و نظارتی برای پیشبرد اهداف شرکت حائز اهمیت می باشد (نشریه ۸۷ سازمان حسابرسی، ۱۳۹۰). کنترل های داخلی فرایندی است که به وسیله مدیریت و سایر کارکنان طراحی و اجرا می شود تا از دستیابی به اهداف واحد مورد رسیدگی در زمینه قابلیت اعتماد گزارشگری مالی، اثربخشی و کارایی عملیات و رعایت قوانین و مقررات مربوطه، اطمینانی معقول بدست آید. از این رو، کنترل های داخلی برای شناسایی آن دسته از خطرهای تجاری طراحی و اجرا می شود که دستیابی به هر یک از این اهداف را تهدید می کند (استانداردهای حسابرسی، ۱۳۹۴). بسیاری تصور می کنند یک سیستم کنترل داخلی یعنی اقدامات واحد تجاری برای جلوگیری از تقلب کارکنان. در واقع، این اقدامات جزئی از کنترل داخلی است. بطور کلی، ساختار کنترل داخلی یک سازمان شامل سیاست ها و روش هایی است که برای تأمین اطمینان نسبی از دستیابی به اهداف سازمان به وجود می آید. اطمینان نسبی بدان معناست که هیچ ساختار کنترل داخلی ایدئال نیست و مخارج کنترل داخلی یک واحد تجاری نباید بیش از منافع مورد انتظار از آن باشد. این منافع

<sup>1</sup> Francis et al.

<sup>2</sup> Jian & Lee

<sup>3</sup> Yim

<sup>4</sup> Serfling

شامل توانایی سیستم کنترل داخلی برای حفاظت دارایی‌ها در برابر ضایع شدن، تقلب و استفاده نادرست، افزایش دقت و قابلیت اتکای مدارک حسابداری، تشویق کارکنان به رعایت رویه‌های واحدهای تجاری و سنجش میزان رعایت رویه‌ها و در نهایت ارزیابی کارایی است. بطور خلاصه، ساختار کنترل داخلی شامل کلیه اقداماتی است که به عمل می‌آید تا مدیریت اطمینان یابد هر چیز به‌گونه‌ای که باید، عمل می‌کند. سیستم کنترل داخلی مسائلی فراتر از وظایف مستقیم حسابداری و مالی را در بر می‌گیرد. دامنه آن تمامی شرکت را در بر گرفته و با کلیه فعالیت‌های آن سروکار دارد. ساختار کنترل داخلی، شیوه‌های مدیریت ارشد برای تفویض اختیار و تعیین مسئولیت انجام دادن اموری چون خرید، فروش، حسابداری و تولید را شامل می‌شود. سیستم کنترل داخلی همچنین شامل برنامه‌های مربوط به تهیه، بازرسی و توزیع گزارش‌ها و تجزیه و تحلیل‌های جاری بین سطوح مختلف سرپرستی است تا مدیران اجرایی بتوانند بر فعالیت‌ها و وظایف گوناگونی که شالوده یک واحد تجاری بزرگ را تشکیل می‌دهد، کنترل داشته باشند. استفاده از فنون بودجه بندی، استانداردهای تولید، آزمایشگاه‌های کنترل کیفیت، بررسی زمان و حرکت و برنامه‌های آموزش حین خدمت کارکنان موجب استفاده از مهندسان و تکنسین‌هایی می‌شود که هیچ ارتباطی با امور مالی ندارند اما تمامی این موارد جزئی از سازوکاری است که امروزه به نام ساختار کنترل داخلی شناخته می‌شود. کیفیت یک سیستم کنترل داخلی عامل تعیین کننده‌ای جهت قابلیت اتکای گزارشگری مالی، نحوه رسیدگی حسابرسان داخلی و مستقل، افشای به موقع اطلاعات مالی و حسابداری، شناسایی به هنگام مشکلات سازمان، کاهش هزینه نمایندگی بین ذینفعان می‌باشد (نشریه ۸۷ سازمان حسابرسی، ۱۳۹۰).

به‌عنوان یک تجربه حرفه‌ای برای مدیران شرکت، مدرک مالی می‌تواند به طور موثری کارایی سیستم مالی داخلی یک شرکت را بهبود بخشد. یک تیم مالی داخلی به رهبری یک مدیر مالی با ویژگی‌های مدرک مالی می‌تواند اطمینان حاصل کند که کار مالی کارآمدتر و دقیق‌تر انجام می‌شود. از منظر تأثیر بر کیفیت کنترل داخلی، مدرک مالی مدیران مالی سه نقش اصلی دارد. اول، حرفه‌ای بودن با مدرک مالی به مدیر مالی اجازه می‌دهد تا دانش حرفه‌ای مرتبط و همچنین تجربه، توانایی پردازش داده کافی و توانایی شناسایی ریسک را داشته باشد. این می‌تواند به شرکت کمک کند تا استانداردهای کار مالی را افزایش دهد، خلاءهای احتمالی در صورت‌های مالی شرکت را کاهش دهد و کیفیت کنترل داخلی را بهبود بخشد. دوم اخلاق حرفه‌ای است. تفکر مالی مدیران مالی با مدرک مالی بیشتر به مشاهده عینی رویدادهای اقتصادی، اتخاذ تصمیمات مالی محتاطانه و اتخاذ سیاست‌های حسابداری معقول و همچنین برآوردهای حسابداری تمایل دارد. این امر می‌تواند به طور مؤثر خطر تحریف صورت‌های مالی را کاهش دهد و در نتیجه کیفیت کنترل داخلی شرکت را بهبود بخشد. سوم، با توجه به اولویت ریسک فردی، مدیران مالی مالی با پشتوانه مالی طبیعتاً به دلیل شکل‌گیری ساختارهای دانشی خود نسبت به ریسک حساس‌تر هستند و حس نمایندگی قوی‌تری دارند. آن‌ها افرادی ریسک‌گریز هستند که تمایل بیشتری به اتخاذ استراتژی‌های کمتر تهاجمی برای اجتناب از خطرات و کاهش ریسک‌های مالی و عملیاتی شرکت دارند و توسعه کنترل داخلی آن را تسهیل می‌کنند. (جی و شیونگ، ۲۰۲۳).

### پیشینه داخلی و خارجی

خادمیان و همکاران (۱۴۰۳)، در پژوهشی به بررسی تأثیر کیفیت کنترل‌های داخلی بر نزدیک‌بینی مدیریتی با تأکید بر نقش تعدیل‌کننده افق سرمایه‌گذاران نهادی پرداختند. نتایج نشان داد که بین کیفیت کنترل‌های داخلی و نزدیک‌بینی مدیریتی

رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و سرمایه‌گذاران نهادی بلندمدت تأثیر تعدیل‌کننده‌ای بر رابطه بین کیفیت کنترل‌های داخلی و نزدیک‌بینی مدیریتی ندارند.

قادری (۱۴۰۲)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین ضعف کنترل‌های داخلی و هم‌زمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران: تبیین نقش تعدیلگر ویژگی‌های هیئت‌مدیره پرداخت. نتایج حاصل از پژوهش نشان دهنده آن است که بین ضعف سیستم کنترل داخلی و هم‌زمانی قیمت سهام رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که ویژگی‌های هیئت‌مدیره رابطه بین ضعف سیستم کنترل داخلی و هم‌زمانی قیمت سهام را تعدیل می‌کند. هم‌زمانی قیمت سهام در قیمت سهام منعکس می‌شود و ناکارآمدی کنترل داخلی بر صحت گزارش داخلی مدیریت تأثیر می‌گذارد و موجب تأخیر در دسترسی اطلاعات داخلی می‌شود. از این رو ضعف کنترل داخلی، منجر به تخصیص ناکارآمدی منابع از سوی مدیران می‌شود. ضعف کنترل داخلی صحت اطلاعات مالی را کاهش می‌دهد و در نتیجه شرایط فرصت طلبی و ارائه نادرست جریان نقدی را برای مدیران فراهم می‌کند.

نویدی عباسپور و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های هیات مدیره بر رابطه بین ضعف کنترل‌های داخلی و کیفیت افشا پرداختند. در این پژوهش از تحلیل آماری رگرسیون چندمتغیری برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان دهنده آن است که ضعف کنترل‌های داخلی تأثیر منفی بر کیفیت افشا دارد، و تخصص مالی و استقلال هیات مدیره رابطه بین آن دو را تعدیل می‌کنند. اما اندازه هیات مدیره و دوگانگی نقش مدیرعامل تأثیر معنی داری بر این رابطه ندارند.

غفاری قاضیانی (۱۴۰۰)، در پژوهشی به ارائه الگوی ضعف کنترل‌های داخلی بر اساس معیارهای کنترلی شاخص کیفی حسابداری پرداختند. نتایج نشان داد که بین افشاء مولفه‌های ریسک و ضعف کنترل‌های داخلی رابطه معناداری وجود دارد. بین ساختار حاکمیت شرکتی (استقلال هیات مدیره، مالکیت نهادی) و ضعف کنترل‌های داخلی رابطه معناداری وجود ندارد. بین ریسک عملیاتی و ضعف کنترل‌های داخلی رابطه معناداری وجود ندارد.

سیاهوشی (۱۴۰۰)، در پژوهشی به رابطه مدرک تحصیلی مدیرعامل و عدم اطمینان اقتصادی با حساسیت سرمایه‌گذاری به جریان نقدی پرداخت. استنتاج بدست آمده از پژوهش نشان داد بین مدرک تحصیلی مدیرعامل و حساسیت سرمایه‌گذاری به جریان نقدی رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد بین عدم اطمینان سیاستهای اقتصادی و حساسیت سرمایه‌گذاری به جریان نقدی رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد.

کورنیاسیخ و سری<sup>۱</sup> (۲۰۲۴)، در پژوهشی به تأثیر نقش حسابرسی داخلی، ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کنترل داخلی بر پیشگیری از تقلب پرداختند. بر اساس نتایج آزمون مشخص شد که نقش حسابرسی داخلی، ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کنترل داخلی به طور همزمان بر تقلب تأثیر بسزایی دارند. جلوگیری. این تحقیق همچنین نشان داد که نقش حسابرسی داخلی تأثیری بر پیشگیری از تقلب ندارد. در همین حال، ویژگی‌های کمیته حسابرسی و کنترل داخلی بر پیشگیری از تقلب تأثیر می‌گذارد.

جی و شیونگ (۲۰۲۳)، در پژوهشی به آیا پیشینه مدرک مدیر عاملی بر کیفیت کنترل داخلی تأثیر می‌گذارد؟ شواهدی از چین پرداختند. این مطالعه با در نظر گرفتن ویژگی‌های پیشینه مدیر مالی به‌عنوان متغیر مستقل و ماهیت حقوق مالکیت به‌عنوان متغیر تعدیل‌کننده، مدل‌های رگرسیونی را بر اساس پیشینه حرفه‌ای و مالی برای بررسی رابطه با متغیر وابسته،

<sup>1</sup> Kurniasih & Sari

کیفیت کنترل داخلی ایجاد کرد. مشخص شد که پیشینه حرفه‌ای و مالی مدیر مالی با کیفیت کنترل‌های داخلی رابطه مثبتی دارد و ویژگی‌های پیشینه مدیر مالی به طور قابل توجهی کیفیت کنترل‌های داخلی را در شرکت‌های غیردولتی در مقایسه با شرکت‌های دولتی بهبود می‌بخشد.

هریموان<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۲۳)، در پژوهشی به سوابق تحصیلی مدیر ارشد مالی از دانشگاه‌های معتبر و کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. این مطالعه نشان می‌دهد که سابقه تحصیلی مدیران مالی با مدرک لیسانس و مدیران مالی با مدرک MBA از دانشگاه‌های معتبر رابطه مثبت و معناداری با کیفیت گزارشگری مالی دارد. این مطالعه همچنین یک تجزیه و تحلیل اضافی با رشد کم و با تکنولوژی بالا و تست استحکام با روش تطبیق دقیق درشت و هکمن برای تأیید نتایج انجام می‌دهد. ژانگ<sup>۲</sup> و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی به آیا تجربه آکادمیک رهبری ارشد می‌تواند کیفیت کنترل داخلی شرکت را بهبود بخشد؟ پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که مدیران مالی با تجربه حسابرسی کیفیت افشای اطلاعات شرکت را بهبود می‌بخشند. همچنین دریافتند که مدیران مالی مالی حسابرس بزرگ تأثیر مثبت بیشتری بر اطلاعات شرکت دارند. در نهایت، متوجه شدیم که قدرت مدیران عامل بر تأثیر تجربه حسابرسی مدیران مالی بر کیفیت افشای شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد. این مطالعه به انتخاب مدیران مالی توسط شرکت‌های فهرست شده باهدف بهبود مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی کمک می‌کند.

### فرضیه‌های پژوهش

مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری دارد.

### روش پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش برای اینکه نمونه یک نماینده مناسب از جامعه آماری مورد نظر باشد، برای انتخاب نمونه از روش غربالگری (حذفی) استفاده شده است.

نمونه آماری شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران که از شرایط زیر برخوردار باشند: پیش فرض‌ها به ترتیب اعمال شدند بدین صورت که هر شرکتی که در پیش فرض اول قرار گرفته است برای شمارش پیش فرض‌های بعدی لحاظ نگردیده است. در این تحقیق بعد از اعمال پیش فرض‌ها، ۱۲۵ شرکت باقی ماندند.

### نحوه سنجش متغیرها

مدل آماری:

برای انجام فرضیه پژوهش از مدل زیر استفاده می‌کنیم:

هدف اعلام‌شده این پژوهش این است که به دنبال به بررسی تأثیر مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی (شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران) است،

مدل آماری:

<sup>1</sup> Harymawan

<sup>2</sup> Zhang



برای انجام فرضیه از مدل زیر استفاده میکنیم:

$$Prob(IC = 1)_{it} = \beta_0 + \beta_1 FINB_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

۱. متغیر وابسته: کیفیت کنترل داخلی

۲. متغیرهای مستقل: مدرک تحصیلی مدیرعامل

۳. متغیرهای کنترلی: اندازه شرکت - اهرم مالی - بازده داراییها  
که در روابط فوق:

جدول (۱): تعریف متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه گیری

متغیر	نماد	نوع متغیر	نحوه اندازه گیری
کیفیت کنترل داخلی	IC	وابسته	در صورتی که شرکت دارای کنترل داخلی باشد برابر ۱ و در غیر این صورت برابر صفر.
مدرک تحصیلی مدیرعامل	FINB	مستقل	متغیری دو وجهی می باشد که اگر مدیرعامل دارای مدرک تحصیلی مرتبط با حسابداری، مدیریت و مالی باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر داده می شود.
اندازه شرکت	SIZE	کنترلی	لگاریتم طبیعی مجموع داراییها
بازده داراییها	ROA	کنترلی	نسبت سود خالص به مجموع داراییها
اهرم مالی	LEV	کنترلی	نسبت مجموع بدهی به مجموع داراییها

## یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول (۲): شاخص‌های توصیف کننده متغیرهای پژوهش، شاخص‌های مرکزی، شاخص‌های پراکندگی و شاخص‌های شکل توزیع (آماري)

پنل (الف) - متغیرهای پیوسته									
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
کیفیت کنترل داخلی	IC	۸۰	۰,۵۶۰۰	۱,۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰	۰,۴۹۶۷	-۰,۲۴۱۷	۱,۰۵۸۴
مدرک تحصیلی مدیرعامل	FINB	۸۰	۰,۸۴۵۷	۱,۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰	۰,۳۶۱۴	-۱,۹۱۴۱	۴,۶۶۳۹
اندازه شرکت	SIZE	۸۰	۱۴,۳۳۵۹	۱۴,۱۵۵۳	۱۹,۷۷۳۹	۱۰,۴۹۲۵	۱,۵۰۹۵	۰,۸۲۵۲	۴,۳۰۵۳
بازده داراییها	ROA	۸۰	۰,۱۰۹۴	۰,۰۸۹۰	۰,۶۳۱۳	-۰,۴۰۴۵	۰,۱۴۱۶	۰,۴۹۳۴	۴,۴۷۱۳
اهرم مالی	LEV	۸۰	۰,۵۷۵۴	۰,۵۸۹۱	۱,۵۶۵۶	۰,۰۱۲۷	۰,۲۲۴۹	۰,۰۱۶۹	۳,۴۰۰۰
پنل (ب) - متغیرهای گسسته									
نام متغیر	نماد	تعداد	نوع طبقه	فراوانی	درصد فراوانی				

			مشاهدات		
کیفیت کنترل داخلی	IC	۸۸۰	۱	۴۹۰	۵۶,۰٪
مدرک تحصیلی مدیرعامل	FINB	۸۸۰	۱	۷۴۰	۸۴,۶٪
			۰	۱۳۵	۱۵,۴٪

در جدول (۲)، برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها شامل میانگین، میانه، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی ارائه شده است. در این میان، پارامترهای مرکزی، دسته‌ای از پارامترهای توصیف‌کننده‌ی یک توزیع آماری هستند که ویژگی داده‌ها را نسبت به مرکز توزیع بیان می‌کنند. میانگین به‌عنوان نقطه تعادل و مرکز ثقل یک توزیع آماری، یکی از شاخص‌های مرکزی مناسب برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست. در جدول ۲ تعداد مشاهدات مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه ۸۸۰ (۱۲۵ شرکت در ۷ سال) است. همچنین مشاهده می‌شود که میانگین و انحراف معیار متغیرهای، کیفیت کنترل داخلی  $۰/۵۶۰ \pm ۰/۴۹۷$ ، مدرک تحصیلی مدیرعامل  $۰/۸۴۶ \pm ۰/۳۶۱$ ، اندازه شرکت  $۰/۱۴/۳۳۶ \pm ۱/۵۰۹$ ، بازده داراییها  $۰/۱۰۹ \pm ۰/۱۴۲$  و اهرم مالی  $۰/۵۷۵ \pm ۰/۲۲۵$  است.

دسته‌ای دیگر از پارامترهای توصیف‌کننده‌ی جامعه، پارامترهای پراکندگی هستند. پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده‌ها از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از جمله مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. هرچه مقدار انحراف معیار یک توزیع آماری بیشتر باشد، نشان‌دهنده‌ی این است که این داده‌ها، دارای پراکندگی بیشتری هستند. در میان متغیرهای این پژوهش اندازه شرکت بیشترین پراکندگی بازده دارایی‌ها کمترین پراکندگی را دارد؛ اما نکته‌ای که باید به آن توجه داشت عدم یکسان بودن واحد سنجش این دو متغیر است و لذا اختلافی که در میزان بیشترین و کمترین انحراف معیار متغیرها مشاهده می‌شود، دلیلی بر عدم مناسب بودن داده‌ها برای برآورد نیست. چولگی بیانگر عدم تقارن منحنی فراوانی است. اگر ضریب چولگی صفر باشد جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر منفی باشد، چولگی به چپ وجود دارد. با در نظر گرفتن ضریب چولگی انواع متغیرها، مشخص می‌شود که توزیع متغیرهای پژوهش به جزء کیفیت کنترل داخلی، مدرک تحصیلی مدیرعامل و اهرم مالی به‌طور کلی از چولگی به سمت راست (چولگی مثبت) برخوردار است؛ این بدان معناست که توزیع جامعه، توزیع نامتقارن با کشیدگی به سمت مقادیر بالاتر بوده است.

کشیدگی نشان‌دهنده ارتفاع یک توزیع است. به‌عبارت‌دیگر کشیدگی معیاری از بلندی منحنی در نقطه ماکزیمم است و مقدار کشیدگی برای توزیع نرمال برابر ۳ است. کشیدگی مثبت یعنی قله توزیع موردنظر از توزیع نرمال بالاتر و کشیدگی منفی نشانه پایین‌تر بودن قله از توزیع نرمال است؛ که در اینجا کشیدگی اکثر متغیرهای پژوهش مثبت است.

## پایایی متغیرها

جدول (۳): نتایج آزمون مانایی برای متغیرهای مدل‌ها

متغیر	آماره آزمون	مقدار *p	نتیجه
کیفیت کنترل داخلی	-۴/۷۶۶	۰/۰۰۶	پایا
مدرک تحصیلی مدیرعامل	-۷/۹۸۹	۰/۰۰۰	پایا
اندازه شرکت	-۱۷/۵۶۱	۰/۰۰۰	پایا

پایا	۰/۰۰۰	-۳۴/۷۷۵	بازده دارایی‌ها
پایا	۰/۰۰۰	-۲۴۴/۶۲۶	اهرم مالی

قبل از تفسیر نتایج جدول (۳) ذکر این نکته قابل توجه است که در آزمون ریشه واحد، فرض صفر بیانگر نامانایی متغیرها است. در این صورت چنانچه مقدار  $p$  کمتر از سطح معناداری  $0/05$  باشد فرض صفر رد خواهد شد. به این ترتیب نتایج حاصل از آزمون مانایی برای داده‌های ترکیبی (پانل) در جدول (۳) نشان از مانا بودن تمام متغیرهای مورد مطالعه است.

## تحلیل داده‌ها

### آماره کای دو

جدول (۴): نتایج آزمون کای دو

نام متغیر	مقدار کای-دو	درجه آزادی	مقدار احتمال
مدل اول	۳۴,۳۲۵	۴	۰/۰۰۰

میزان کای دو، مدل برابر با  $34/325$  بدست آمده است. مقدار کای دو، همانگونه که در شکل صفحه بعد دیده میشود، در ناحیه رد فرض صفر قرار گرفته است، زیرا مقدار بدست آمده از مقدار بحرانی یعنی  $34/325$  بزرگتر است. بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود. یعنی بین متغیرهای پژوهش و کیفیت کنترل داخلی رابطه معنی داری وجود دارد. به بیان دیگر، مدل مفروض با داده‌ها تطابق دارد.

### مقدار ضریب تعیین

جدول (۵): مقدار ضریب تعیین کاکس - اسنل برای معنی داری مدل

نام متغیر	نسبت درست‌نمایی	ضریب تعیین کاکس - اسنل	ضریب تعیین نایجل کرک
مدل اول	۱۹۲,۹۳۹	۰/۴۰۸	۰/۵۱۱

علاوه بر آماره کای دو، در رگرسیون لجستیک، شاخص‌های دیگری نیز به‌عنوان جانشین  $R^2$  در رگرسیون معمولی می‌گردد. یکی از این شاخص‌ها، نایجل کرک است. در جدول زیر مقدار ضریب تعیین نایجل کرک نیز محاسبه شده است که برابر با ۵۱ درصد است؛ و سایر عوامل بیش از ۵۱ درصد کیفیت کنترل داخلی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را تبیین نموده است.

افزون بر آزمون‌های مطرح شده، شاخص کاکس - اسنل نیز در رگرسیون لجستیک، کاربرد دارد. میزان ضریب تعیین کاکس - اسنل، برای مدل مفهومی شماره (۱) برابر با  $0/408$  است. گرچه این مقدار خوبی است، اما به دلیل معنی دار بودن مدل، مقدار آن قابل استناد است (این معیار شبیه به ضریب تعیین در رگرسیون معمولی است و مقادیر نزدیک به یک حاکی از معنی‌داری شدیدتر الگو خواهند بود).

### آزمون هاسمر - لمشو

در این روش با استفاده گروه بندی مشاهدات، مقادیر پیش بینی شده توسط مدل با مقادیر واقعی مشاهدات مقایسه می شوند. اگر اختلاف ها بزرگ باشند، مدل رد شده و نشان دهنده این است که مدل به خوبی برازش نشده و در غیر این صورت مدل پذیرفته می شود (عرب مازار، ۱۳۶۶).

در جدول زیر آزمون نکویی برازش (کفایت نمونه) با استفاده از آزمون هاسمر لمشو، انجام شده است. فرض صفر و فرض مقابل به شرح صفحه بعد نوشته می شود.  
فرض صفر: تعداد نمونه برای مدل کافی است.  
فرض مقابل: تعداد نمونه برای مدل کافی نیست.

جدول (۶): نتایج حاصل از آزمون هاسمر-لمشو

نام متغیر	مقدار کای-دو	درجه آزادی	سطح معناداری
مدل اول	۱۳,۹۱۶	۸	۰/۰۸۴

مقدار احتمال برای آزمون هاسمر لمشو برابر با ۰/۰۸۴ است یعنی فرض صفر در سطح ۹۵ درصد اطمینان رد نمی شود که این مقدار کفایت داده ها یا برازندگی مدل را نشان می دهد.

## آزمون والد

برای برآورد ضرایب می توان فرض های زیر را با استفاده از آماره های والد انجام داد.  
فرض صفر و فرض صفر برای عرض از مبدا یا مقدار ثابت در صفحه بعد آمده است.

$$\left\{ \begin{array}{l} \alpha_0=0 \\ \alpha_0 \neq 0 \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \alpha_1=0 \\ \alpha_1 \neq 0 \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \alpha_6=0 \\ \alpha_6 \neq 0 \end{array} \right.$$

و برای میزان ارتباط متغیرهای مستقل به صورت زیر نوشته می شود:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
رتال جامع علوم انسانی

و مقدار آماره آزمون به صورت زیر محاسبه می گردد:

$$Wald_{\alpha_i} = (\alpha_i / S_{\alpha_i}) \quad i=1,2,3,4,5,6$$

برای استنباط در مورد فرض صفر و فرض مقابل از مقادیر احتمال آماره والد استفاده شده است بدین گونه که هرگاه مقدار احتمال کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود و در غیر این صورت فرض صفر رد نمی شود.

جدول (۷): مقادیر برآورد پارامترهای در مدل پژوهش

بخت	مقدار احتمال	درجه آزادی	آزمون والد	انحراف معیار	ضریب
FINB	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۲,۵۸۱	۰,۱۹۴	۰,۳۴۱
SIZE	۰,۰۲۷	۱,۰۰۰۰	۴,۸۸۶	۰,۲۱۴	۰,۱۰۲
ROA	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۰,۲۰۱	۰,۱۵۱	۰,۲۰۴
LEV	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰۰	۰,۱۹۳	۰,۱۰۲	-۰,۱۱۴
Constant	۰,۰۰۴	۱,۰۰۰۰	۸,۱۳۸	۰,۷۳۳	۲,۰۹۱

مقدار احتمال آماره والد برای FINB برابر با ۰/۰۰۰ است که کمتر از ۰/۰۵ است. پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد می‌شود. این متغیر با کیفیت کنترل داخلی رابطه معنی دار مثبت دارد.

مقدار احتمال آماره والد برای SIZE برابر با ۰/۰۲۷ است که کمتر از ۰/۰۵ است. پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد می‌شود. این متغیر با کیفیت کنترل داخلی رابطه معنی دار و مثبت دارد.

مقدار احتمال آماره والد برای ROA برابر با ۰/۰۰۰ است که کمتر از ۰/۰۵ است. پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد می‌شود. این متغیر با کیفیت کنترل داخلی رابطه معنی دار و مثبت دارد.

مقدار احتمال آماره والد برای LEV برابر با ۰/۰۰۰ است که کمتر از ۰/۰۵ است. پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد می‌شود. این متغیر با کیفیت کنترل داخلی رابطه معنی دار منفی دارد.

مقدار احتمال آماره والد برای عرض از مبدا برابر با ۰/۰۰۴ است که کمتر از ۰/۰۵ است. پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد می‌شود. این متغیر با کیفیت کنترل داخلی رابطه معنی دار و مثبت دارد.

### معیار درصد صحت پیش بینی

یکی دیگر از معیارهای نیکویی برازش، معیار درصد صحت پیش بینی است. نتایج محاسبه درصد پیش بینی مدل پژوهش که با رویکرد لاجیت برآورد شده در جدول زیر گزارش شده است:

جدول (۸): نتایج محاسبه معیار درصد صحت پیش بینی

ارزیابی انتظار-پیش بینی برای مشخصات باینری برش موفقیت: C=0.5			
$Prob(IC = 1)_{it}$	$= \beta_0 + \beta_1 FINB_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$		
	Dep=0	Dep=1	Total
P(Dep=1)≤C	۴۱,۰۰	۲۹,۰۰	۷۰,۰۰
P(Dep=1)>C	۳۴۴,۰۰	۴۶۱,۰۰	۸۰۵,۰۰
Total	۳۸۵,۰۰	۴۹۰,۰۰	۸۷۵,۰۰
Correct	۴۱,۰۰	۴۶۱,۰۰	۵۰۲,۰۰

% Correct	۱۰,۶۵	۹۴,۰۸	۵۷,۳۷
% Incorrect	۸۹,۳۵	۵,۹۲	۴۲,۶۳

یافته‌ها در دو حالت گزارش شده است. نتایج نشان می‌دهد که از ۴۹۰ مورد کیفیت کنترل داخلی ۴۶۱ مورد به درستی (کیفیت کنترل داخلی) (۹۴,۰۸٪) و ۲۹ مورد به اشتباه (کیفیت کنترل داخلی) (۵,۹۲٪) تشخیص داده است. به علاوه، از ۳۸۵ کیفیت کنترل داخلی ۴۱ مورد را به درستی (۱۰,۶۵٪) و ۳۴۴ مورد را به اشتباه (۸۹,۳۵٪) تشخیص داده است؛ بنابراین از مجموع ۸۷۵ مشاهده، ۵۰۲ مورد را به درستی، تشخیص دهد (۵۷,۳۷) و این موضوع بدان معناست که درصد صحت پیش‌بینی مدل، حدود ۵۷ درصد است؛ و جدول زیر نیز نتایجی مشابه (با رویکرد محاسباتی متفاوت) گزارش شده است.

### نتایج فرضیات پژوهش

جدول (۹): نتایج بررسی ضرایب جزئی با روش لجستیک

متغیر وابسته: کیفیت کنترل داخلی، تعداد دوره: ۸، تعداد تقاطع: ۱۲۵، تعداد ترکیب موزون: ۸۸۰					
$Prob(IC = 1)_{it} = \beta_0 + \beta_1 FINB_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$					
نتیجه	احتمال	آماره Z	ضرایب	نماد	متغیرها
تأیید	۰,۰۰۴۳	۲,۸۵۲۳	۲,۰۹۱۳	C	ضریب ثابت
تأیید	۰,۰۰۰۰	۹,۱۶۲۱	۰,۳۴۱۱	FINB	مدرک تحصیلی مدیرعامل
تأیید	۰,۰۲۷۱	۲,۲۱۰۳	۰,۱۰۱۶	SIZE	اندازه شرکت
تأیید	۰,۰۰۰۰	۸,۹۳۶۷	۰,۲۰۴۰	ROA	بازده داراییها
تأیید	۰,۰۰۰۰	-۱۱,۰۱۵۳	-۰,۱۱۴۲	LEV	اهرم مالی
۰/۴۰۶		McFadden R-squared		ضریب تعیین مک فادن	
۷۴۳/۷۶۷		LR statistic		آماره LR	
۰/۰۰۰		Prob(LR statistic)		احتمال	
۳۸۵		Obs with Dep=0		تعداد فراوانی یک‌ها	
۴۹۰		Obs with Dep=1		تعداد فراوانی صفرها	
مقدار	درجه آزادی		مقدار آماره		
۰,۰۸۴	Prob. Chi-sq(8)		۱۳,۹۱۶	هاسمر-لمشو	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

### نتیجه

آزمون LR: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این‌رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره LR انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول (۹) ملاحظه

می‌شود، مقدار آماره LR و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. ضریب تعیین مکفادن: معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۴۰۶ است؛ یعنی ۴۱٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

برای بررسی خوبی برازش در مدل های رگرسیونی با متغیر وابسته باینری می‌توان از آزمون ها و معیارهای مختلفی همچون ضریب تعیین مک-فادن، مادلا، استرلا، چاو، جدول پیش‌بینی موفقیت‌های هنشر-جانسون و ... استفاده کرد. یکی از آزمون‌هایی که برای خوبی برازش مدل‌های انتخاب باینری استفاده می‌شود، آزمون هاسمر-لم شو است. در این آزمون معناداری کلی ضرایب رگرسیون از طریق مقایسه مقدار پیش‌بینی شده و واقعی متغیر وابسته در گروه‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. اگر اختلاف بین مقادیر واقعی و پیش‌بینی شده متغیر وابسته زیاد باشد نشانگر برازش ضعیف مدل است. به‌منظور بررسی برازش الگو برآورد شده از آزمون هاسمر-لمشو استفاده شده با توجه به اینکه احتمال آماره آزمون هاسمر-لمشو ۰/۰۸۴ بزرگتر از ۰/۰۵ محاسبه شده است، لذا این مقدار کفایت داده‌ها برای برازندگی الگو را نشان می‌دهد.

## نتیجه

### آزمون z

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی مدرک تحصیلی مدیرعامل می‌توان نتیجه گرفت مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ( $p < 0.05$ ). فرضیه مورد تایید است.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ مقادیر z برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی متغیرهای کنترل در مدل معنی‌دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اندازه شرکت و بازده داراییها تأثیر مثبت معناداری بر کیفیت کنترل داخلی دارد ولی اهرم مالی تأثیر منفی معناداری بر کیفیت کنترل داخلی دارد.

### نتیجه گیری

مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری دارد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی مدرک تحصیلی مدیرعامل می‌توان نتیجه گرفت مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ( $p < 0.05$ ). فرضیه مورد تایید است.

بوث و دلی (۱۹۹۹)، و دنگ و زنگ (۲۰۱۱)، دریافتند که شرکت‌ها با استخدام مدیرانی که در مؤسسات مالی کار کرده اند، رابطه ای بین خود و مؤسسه مالی (یعنی وابستگی مالی) برقرار می‌کنند. مدیران با پیشینه مالی روابط بین فردی گسترده ای دارند و منابع کلیدی و مزیت های رقابتی را در اختیار شرکت ها قرار می‌دهند که در نتیجه اثر منابع را به همراه دارد.

رامیز و انجام (۱۹۹۵)، ارتباط شرکت های آمریکایی با گروه جی پی مورگان چیس را مطالعه کردند و دریافتند که مدیران با سابقه بانکداری تجاری دسترسی بیشتری به تسهیلات اعتباری دارند. بوراک گونر، مالمدیر و تیت (۲۰۰۸)، خاطرنشان کردند که مدیران بانک های تجاری می توانند تامین مالی بانک ها را برای شرکت ها تسهیل کنند. شیشلی-سیامارا<sup>۱</sup> (۲۰۱۲)، اظهار داشت که مدیران پس زمینه وام بانکی را افزایش می دهند و شرایط وثیقه بانک را کاهش می دهند و هزینه های تامین مالی شرکت را کاهش می دهند. جنسن و ادوارد (۲۰۰۴)، دریافتند که مدیران عامل با زمینه مالی، شرکت ها را برای توسعه پرتفوی متنوع و کاهش ریسک های غیرسیستماتیک راهنمایی می کنند. میچل و واکر (۲۰۰۸)، دریافتند که هیئت مدیره پیشینه بانک ها اهرم مالی شرکت را به ویژه برای شرکت های آسیب دیده افزایش می دهد، در حالی که به طور موثر با تغییر میزان سرمایه گذاری شرکت، کارایی سرمایه گذاری شرکت را بهبود می بخشد. جیانگ و همکاران (۲۰۰۹)، نشان داد که مدیران با پیشینه مالی در مهار سرمایه گذاری بیش از حد شرکت بر اساس درک جامع ریسک و بازده موثر هستند. گنگ (۲۰۱۸)، دریافت که مدیران پیشینه در بانکداری سرمایه گذاری نسبت دارایی های مالی شرکت ها را افزایش داده و بازده سرمایه گذاری های مالی شرکت را بهبود می بخشد.

صنعت مالی عموماً با بازده، خطرات و چالش های بالا مشخص می شود و شاغلین مجبورند عادات کاری بسیار حساس و محتاطانه را در این محیط کاری شکل دهند. در نتیجه، تجربه آنها در کار مرتبط با امور مالی یک دوره "حساسیت بالا" به محیط خارجی را تشکیل می دهد و عادات رفتاری شکل گرفته در این دوره همچنان بر زندگی کاری بعدی آنها تأثیر می گذارد. مارکیز (۲۰۱۳)، استدلال کرد که پیشینه مالی دارای سه عنصر اصلی "نظریه تاثیرگذاری" است، که "اثر" عمیقی بر روی شاغلین بر جای می گذارد و در دراز مدت بر قضاوت و توانایی های شناختی و رفتاری آنها تأثیر می گذارد. مدیران مالی نقش مهمی در مدیریت صندوق شرکت، کنترل هزینه، برنامه ریزی مالیاتی، سرمایه گذاری و تصمیمات تامین مالی دارند. مدیران مالی با سوابق مالی دانش نظری غنی و تجربه عملی در سرمایه گذاری مالی از کار خود در موسسات مالی دارند. این آنها را قادر می سازد تا توانایی بالاتری در به دست آوردن و پردازش اطلاعات مالی، جذب فرصت های سرمایه گذاری، بهره برداری از سرمایه مالی و مقاومت در برابر ریسک های سرمایه گذاری داشته باشند.

به عنوان یک تجربه حرفه ای برای مدیران شرکت، پیشینه مالی می تواند به طور موثری کارایی سیستم مالی داخلی یک شرکت را بهبود بخشد. یک تیم مالی داخلی به رهبری یک مدیر مالی با ویژگی های پیشینه مالی می تواند اطمینان حاصل کند که کار مالی کارآمدتر و دقیق تر انجام می شود. از منظر تأثیر بر کیفیت کنترل داخلی، پیشینه مالی مدیران مالی سه نقش اصلی دارد. اول، حرفه ای بودن با پیشینه مالی به مدیر مالی اجازه می دهد تا دانش حرفه ای مرتبط و همچنین تجربه، توانایی پردازش داده کافی و توانایی شناسایی ریسک را داشته باشد. این می تواند به شرکت کمک کند تا استانداردهای کار مالی را افزایش دهد، خلاءهای احتمالی در صورت های مالی شرکت را کاهش دهد و کیفیت کنترل داخلی را بهبود بخشد. دوم اخلاق حرفه ای است. تفکر مالی مدیران مالی با پیشینه مالی بیشتر به مشاهده عینی رویدادهای اقتصادی، اتخاذ تصمیمات مالی محتاطانه و اتخاذ سیاست های حسابداری معقول و همچنین برآوردهای حسابداری تمایل دارد. این امر می تواند به طور موثر خطر تحریف صورت های مالی را کاهش دهد و در نتیجه کیفیت کنترل داخلی شرکت را بهبود بخشد. سوم، با توجه به اولویت ریسک فردی، مدیران مالی مالی با پشتوانه مالی طبیعتاً به دلیل شکل گیری ساختارهای دانشی خود نسبت به ریسک حساس تر هستند و حس نمایندگی قوی تری دارند. آنها افرادی ریسک گریز هستند

<sup>1</sup> Sisli-Ciamarra



که تمایل بیشتری به اتخاذ استراتژی های کمتر تهاجمی برای اجتناب از خطرات و کاهش ریسک های مالی و عملیاتی شرکت دارند و توسعه کنترل داخلی آن را تسهیل می کنند.  
این یافته ها با نتایج سیاهوشی (۱۴۰۰)، رضایی (۱۳۹۹)، ملازاده و همکاران (۱۳۹۵)، صل (۱۳۹۷)، جی و شیونگ (۲۰۲۳)، هریماوان و همکاران (۲۰۲۳)، ژانگ و همکاران (۲۰۲۲)، لی و همکاران (۲۰۲۲)، تکاتاناست و پنوتیکول (۲۰۲۲)، اود دین و همکاران (۲۰۲۱)، اورادی و همکاران (۲۰۲۰)، داوسی (۲۰۲۰)، و صالحی و همکاران (۲۰۲۰)، همسو می باشد.

### پیشنهاد های کاربردی به شرح زیر است

به شرکتها نیز پیشنهاد میشود با طرحریزی یک هیأت مدیره کارا، کیفیت کنترل داخلی خود را بهبود بخشیده، از شدت تقلب خود بکاهند.

با توجه به تاثیر مثبت مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی پیشنهاد می شود توجه به تحصیلات عالی مدیران، قبل از انتخاب سهام مورد نظر برای سرمایه گذاری توجه کنند.

از آنجایی که نتایج بیانگر این امر بوده است که مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی تأثیر داشته است لذا پیشنهاد میشود تا تمرکز نهادهای نظارتی از تشکیل کمیته های حسابرسی به نظارت بر گزارش کنترل داخلی تغییر جهت دهد تا زمینه تکمیل و تقویت این سازوکار نظارتی فراهم گردد.

لذا پیشنهاد می شود که اثر مدرک تحصیلی مدیرعامل بر کیفیت کنترل داخلی برای دوره زمانی بعد از الزام ارائه گزارش کنترل داخلی توسط بورس اوراق بهادار تهران و با بهره گیری از گزارش سیستم کنترل داخلی مجدداً مورد بررسی قرار گیرد. لازم بذکر است که بدلیل عدم وجود قانونی منسجم و مکتوب در رابطه با گزارشگری ضعف های کنترل داخلی، همواره وجود درک متفاوت در شناسایی ضعف های عمده شرکت ها امکانپذیر است. بدین معنی که موسسات حسابرسی بزرگتر عموماً ریسک بیشتری را می پذیرند لذا ممکن است ضعف های کنترل داخلی که بر اساس دیدگاه یک موسسه حسابرسی کوچکتر عمده تلقی می شود طبق نظر موسسات بزرگتر عمده نبوده و نیازی به درج آن در گزارش حسابرس مستقل نباشد.

### منابع

- ✓ بزرگ اصل، موسی، (۱۳۸۵)، حسابداری میانه، ج ۱، نشریه شماره ۱۷۵، سازمان حسابرسی، صص ۸۴-۸۶.
- ✓ توانگر، حمزه، کلایی، افسانه، اسکافی اصل، مهدی، (۱۳۹۷)، ارتباط بین قدرت مدیرعامل، ویژگی های کمیته حسابرسی و کیفیت کنترل داخلی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۰، شماره ۳۸، صص ۱۸۷-۲۰۷.
- ✓ جامعی، رضا، کولی وند، زهره، محمدی کلاره، نیلوفر، (۱۳۹۹)، بررسی رابطه بین ضعف کنترل داخلی و حق الزحمه حسابرسی با تأکید بر ارتباطات سیاسی در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، نشریه پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۱۲، شماره ۲، صص ۹۹-۱۱۴.
- ✓ حاجیها، زهره، محمد حسین نژاد، سهیلا، (۱۳۹۴)، عوامل تاثیرگذار بر نقاط ضعف با اهمیت کنترل داخلی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۷، شماره ۲۶، صص ۱۱۹-۱۳۷.

- ✓ حیدرپور، فرزانه، خواجه محمود، زیبا، (۱۳۹۳)، رابطه بین ویژگی های پیش بینی سود هر سهم توسط مدیریت بر ریسک و ارزش شرکت با هدف آینده نگری در تصمیم گیری، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، دوره ۲۲، شماره ۲، صص ۲۵-۴۶.
- ✓ خادمیان، محمد، اقدامی، اسماعیل، سید نژاد فهیم، سیدرضا، (۱۴۰۲)، بررسی تأثیر تأثیر کیفیت کنترل های داخلی بر نزدیک بینی مدیریتی با تأکید بر نقش تعدیل کننده افق سرمایه گذاران نهادی، مجله دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۱۳، شماره ۵۰، صص ۲۳۱-۲۴۳.
- ✓ دبانتی دیلمی، زهرا، منطقی، خسرو، مشهدی، سیده پریسا، (۱۳۹۶)، بررسی ضرورت حسابداری اسلامی، از دیدگاه خبرگان دانشگاهی، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، صص ۱-۲۴.
- ✓ دیدار، حمزه، بیکی، خدیجه، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر رابطه ی بین ساختار سرمایه و مازاد بازده در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۴، شماره ۲، صص ۱۹۷-۲۲۰.
- ✓ رضایی، مرتضی، (۱۳۹۹)، بررسی رابطه بین ویژگی های هیأت مدیره و ضعف کنترل های داخلی، پنجمین کنفرانس بین المللی مطالعات نوین مدیریت و حسابداری در ایران، تهران.
- ✓ سیاهوشی، مهدی، (۱۴۰۰)، رابطه مدرک تحصیلی مدیرعامل و عدم اطمینان اقتصادی با حساسیت سرمایه گذاری به جریان نقدی، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۴، شماره ۵۱، صص ۱۷-۳۱.
- ✓ غفاری قاضیانی، عباس، خردیار، سینا، پورعلی، محمدرضا، صمدی، محمود، (۱۴۰۰)، ارائه الگوی ضعف کنترل های داخلی براساس معیارهای کنترلی شاخص کیفی حسابداری، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۱۰، شماره ۳۸، صص ۲۵۵-۲۶۷.
- ✓ فخاری، حسین، یوسف نژاد، صادق، (۱۳۸۵)، بررسی رابطه ریسک نظام مند و رشد سود شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۴۵، صص ۸۹-۱۰۹.
- ✓ فرزدقی، سولماز، خردیار، سینا، محمدی نوده، فاضل، صمدی لرگانی، محمود، (۱۳۹۹)، بررسی تاثیر مکانیسم های حاکمیت شرکتی بر رابطه ی بین ضعف کنترل داخلی و کیفیت اقلام تعهدی، حسابداری مدیریت، دوره ۱۳، شماره ۴۶، صص ۷۱-۸۶.
- ✓ قادری آذر، علی، (۱۴۰۱)، بررسی ارتباط بین ضعف کنترل های داخلی و همزمانی قیمت سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران: تبیین نقش تعدیلگر ویژگی های هیئت مدیره، نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، دوره ۶، شماره ۲۰، صص ۳۰۴-۳۲۰.
- ✓ کرمی، غلامرضا، داداشی، ایمان، فیروزنیا، امیر، و کلهرنیا، حمید، (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر کیفیت کنترلهای داخلی بر حداقل سازی مالیات در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سالهای ۱۳۹۴-۱۳۸۸، دانش حسابرسی، دوره ۱۸، شماره ۷۲، صص ۲۳-۵۵.
- ✓ ملازاده، محمد، لاری دشت بیاض، محمود، ساعی، محمدجواد، (۱۳۹۵)، تاثیر دانش مالی مدیرعامل بر روی مدیریت سود، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۸، شماره ۳۰، صص ۳۷-۵۹.

- ✓ نمازی، محمد، خواجوی، شکرالله، (۱۳۸۳)، سودمندی متغیرهای حسابداری در پیش بینی ریسک سیستماتیک شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۳۸، صص ۹۳-۱۱۹.
- ✓ نوروش، ایرج، مهرانی، ساسان، کرمی، غلامرضا، شهبازی، مجید، (۱۳۹۰)، مروری جامع بر حسابرسی، تهران: انتشارات نگاه. دانش ولی پور، هاشم، مرادی، جواد، احمدی، حمشید، (۱۳۹۱)، مطالعه مقایسه‌ای دیدگاه مدیران و حسابرسان در ارتباط با تأثیر گزارشگری کنترل‌های داخلی بر بهبود گزارشگری مالی، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۱، شماره ۳، صص ۱-۱۶.
- ✓ نویدی عباسپور، ابراهیم، صادقی خواه، سیده هاله، (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر ویژگی های هیات مدیره بر رابطه بین ضعف کنترل های داخلی و کیفیت افشا، چهارمین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری در هزاره سوم.
- ✓ یعقوب نژاد، احمد، وکیلی فرد، حمیدرضا، بابایی، احمدرضا، (۱۳۸۹)، ارتباط بین مدیریت سرمایه در گردش و سودآوری درشرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار (مدیریت پرتفوی)، دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۱۷-۱۳۷.
- ✓ Adams, R., Almeida, H. and Ferreira, D. (2009), "Understanding the relationship between founder-CEOs and firm performance", *Journal of Empirical Finance*, Vol. 16 No. 1, pp. 136-150.
- ✓ Aier, J. K., J. Comprix, M. T. Gunlock, and D. Lee. 2005. The financial expertise of CFOs and accounting restatements. *Accounting Horizons* 19 (3):123-35. doi:10.2308/acch.2005.19.3.123.
- ✓ Ali, A. and Zhang, W. (2015), "CEO tenure and earnings management", *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 59 No. 1, pp. 60-79.
- ✓ Al-Najjar, B. (2013). The financial determinants of corporate cash holdings: Evidence from some emerging markets. *International business review*, 1(22), 77-88.
- ✓ Anmol, B., Muhammad, J.A., Doureige, J. (2015). Audit fees and capital structure decision. [www.ssrn.com](http://www.ssrn.com).
- ✓ Armstrong, C.S., Guay, W.R. and Weber, J.P. (2010), "The role of information and financial reporting in corporate governance and debt contracting", *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 50 Nos 2/3, pp. 179-234.
- ✓ Barney, J.B., (2018). Firm resources and sustained competitive advantage. *J. Manage.* 17 (1), 99-120.
- ✓ Barua, A., L. F. Davidson, D. V. Rama, and S. Thiruvadi. 2010. Sheela Thiruvadi. CFO Gender and Accruals Quality: *Accounting Horizons* 24 (1):25-39. doi:10.2308/acch.2010.24.1.25.
- ✓ Bouaziz, D., Salhi, B. and Jarboui, A. (2020), "CEO characteristics and earnings management: empirical evidence from France", *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. 18 No. 1, pp. 77-110.
- ✓ Chan, H., Chang, X., Faf, R. & Wong, G. (2012). "Financial Constraints and Stock Returns: Evidence from Australia". *Pacific Basin Finance Journal*, 18(3): 306-318.

- ✓ Cheng, F., and F. S. Wang. 2014. CFO background characteristics and accounting policy choices in a management defense perspective: Empirical evidence from asset impairment accounting. *Accounting Research* 12:32–38. doi:10.3969/j.issn.1003-2886.2014.12.005.
- ✓ Chou, Y.-Y. and Chan, M.-L. (2018), “The impact of CEO characteristics on real earnings management: evidence from the US banking industry”, *Journal of Applied Finance and Banking*, Vol. 8 No. 2, pp. 17-44.
- ✓ Dausey, J. L. (2020). CEO Age, CEO Tenure, and Internal Control over Financial Reporting (Doctoral dissertation, Capella University).
- ✓ Dechow, P., Ge, W. and Schrand, C. (2010), “Understanding earnings quality: a review of the proxies, their determinants and their consequences”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 50 Nos 2/3, pp. 344-401.
- ✓ El Ammari, A. (2021). Do CEO duality and ownership concentration impact dividend policy in emerging markets? The moderating effect of crises period. *International Journal of Financial Studies*, 9(4), 62.
- ✓ Feng, M., Ge, W., Luo, S. and Shevlin, T. (2011), “Why do CFOs become involved in material accounting manipulations?”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 51 Nos 1/2, pp. 21-36.
- ✓ Francis, J., Huang, A.H., Rajgopal, S. and Zang, A.Y. (2010), “CEO reputation and earnings quality”, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 25 No. 1, pp. 109-147.
- ✓ Garcia-Sanchez, I.-M., Raimo, N. and Vitolla, F. (2021), “CEO power and integrated reporting”, *Meditari Accountancy Research*, Vol. 29 No. 4, pp. 908-942.
- ✓ Garcia-Sanchez, I.-M., Raimo, N. and Vitolla, F. (2021), “CEO power and integrated reporting”, *Meditari Accountancy Research*, Vol. 29 No. 4, pp. 908-942.
- ✓ Ge, Y., & Xiong, X. (2023). Does CFO Background Affect Internal Control Quality? Evidence from China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 59(12), 3715-3730.
- ✓ Gounopoulos, D. and Pham, H (2018), “Financial expert CEOs and earnings management around initial public offerings”, *The International Journal of Accounting*, Vol. 33 No. 2, pp. 102-117.
- ✓ Hambrick, D.C. and Mason, P.A. (1984), “Upper echelons: the organization as a reflection of its top managers”, *The Academy of Management Review*, Vol. 9 No. 2, pp. 193-206.
- ✓ Harymawan, I., Minanurohman, A., Nasih, M., Shafie, R., & Ismail, I. (2023). Chief financial officer’s educational background from reputable universities and financial reporting quality. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 19(4), 566-587.
- ✓ Jian, M. and Lee, K.W. (2011), “Does CEO reputation matter for capital investments?”, *Journal of Corporate Finance*, Vol. 17 No. 4, pp. 929-946.
- ✓ Kroes, J. R., & Manikas, A. S. (2014). Cash flow management and manufacturing firm financial performance: A longitudinal perspective. *International Journal of Production Economics*, 148, 37-50.
- ✓ Kroes, J. R., & Manikas, A. S. (2014). Cash flow management and manufacturing firm financial performance: A longitudinal perspective. *International Journal of Production Economics*, 148, 37-50.
- ✓ Kurniasih, T., & Sari, I. R. (2024). THE INFLUENCE OF THE ROLE OF INTERNAL AUDIT, AUDIT COMMITTEE CHARACTERISTICS AND INTERNAL CONTROL ON FRAUD PREVENTION. *SCIENTIFIC JOURNAL OF REFLECTION: Economic, Accounting, Management and Business*, 7(1), 104-116.

- ✓ Li, P., Song, C., Wang, J. J., & Zheng, H. (2022). CFOs' audit experience and corporate disclosure quality: evidence from China. *Accounting & Finance*, 62(3), 4013-4039.
- ✓ Li, W.L., Xie, G.L., Hao, J.Y. (2016). The empirical study on the influence of managerial overconfidence on overinvest behavior. *Journal of Shanxi Finance*
- ✓ Liu, Y., Z. Wei, and F. Xie. 2016. CFO gender and earnings management, evidence from China. *Review of Quantitative Finance & Accounting* 46 (4):881-905. doi:10.1007/s11156-014-0490-0.
- ✓ Mackey, A. (2008), "The effect of ceos on firm performance", *Strategic Management Journal*, Vol. 29 No. 12, pp. 1357-1367.
- ✓ Milbourn, T.T. (2003), "CEO reputation and stock-based compensation", *Journal of Financial Economics*, Vol. 68 No. 2, pp. 233-262.
- ✓ Oradi, J., Asiaei, K., & Rezaee, Z. (2020). CEO financial background and internal control weaknesses. *Corporate Governance: An International Review*, 28(2), 119-140.
- ✓ Ran, G., Q. Fang, S. Luo, and K. C. Chan. 2015. Supervisory board characteristics and accounting information quality: evidence from China. *International Review of Economics & Finance* 37:18-32. doi:10.1016/j.iref.2014.10.011.
- ✓ Salehi, M., Mousavi Shiri, M., & Hossini, S. Z. (2020). The relationship between managerial ability, earnings management and internal control quality on audit fees in Iran. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 69(4), 685-703.
- ✓ Techatanaset, P., & Penvutikul, P. (2022). MODEL OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE COMPETENCE OF THE CHIEF EXECUTIVE OFFICER, THE QUALITY OF INTERNAL CONTROL AND THE QUALITY OF FINANCIAL REPORTS THAT AFFECTS THE FINANCIAL EFFECTIVENESS OF COMPANIES LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. *International Journal of Economics and Finance Studies*, 14(2), 122-138.
- ✓ Ud Din, N., Cheng, X., Ahmad, B., Sheikh, M. F., Adedigba, O. G., Zhao, Y., & Nazneen, S. (2021). Gender diversity in the audit committee and the efficiency of internal control and financial reporting quality. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 34(1), 1170-1189.
- ✓ Weili, G., M. Dawn, and L. Jenny 2011 Do CFOs have style? An empirical investigation of the effect of individual CFOs on accounting practices. *Contemporary Accounting Research* (4):1141-79. doi: 10.1111/j.1911-3846.2011.01097.x.
- ✓ Xiaoxia, L., and L. Minghui. 2018. Are female CFOs really less likely to engage in surplus management. *Journal of Management Engineering* 32 (4):219-31. doi:10.13587/j.cnki.jieem.2018.04.027.
- ✓ Yim, S. (2013), "The acquisitiveness of youth: CEO age and acquisition behavior", *Journal of Financial Economics*, Vol. 108 No. 1, pp. 250-273.
- ✓ Zhang, H. L., J. Y. Wang, and S. X. Wang. 2018. CFO heterogeneity and surplus management. *Finance Research* (4):79- 89. doi:10.14115/j.cnki.10-1242/f.2018.04.008
- ✓ Zhang, K., Wang, Y., Cui, X., & Yue, H. (2022). Can the academic experience of senior leadership improve corporate internal control quality?. *Asian Business & Management*, 1-30.